

BEHEER VAN DE BOOMSTROOK IN AGROFORESTRY-SYSTEMEN

Een waaier van mogelijkheden

WAT EN WAAROM

De boomstrook - uitdagingen en mogelijkheden

In een silvocultureel agroforestryperceel is er altijd een bepaalde zone onder de boomkruinen (bv. stroken land onder de boomrijen in alley cropping), waar het moeilijk is om de hoofdteelt te verbouwen. Dat noemen we de boomstrook. Deze zones kunnen echter verschillende belangrijke functies hebben:

- i) bescherming van de bomen tegen mogelijke schade door bijvoorbeeld landbouwvoertuigen, (ii) toegang verlenen tot de bomenrij voor het onderhoud van de bomen of fruitoogst, (iii) een reeks ecologische functies, zoals het creëren van een habitat en voedselvoorziening voor nuttige biodiversiteit.

De boomstrook kan ook deel uitmaken van het agroforestry productiesysteem zelf, hoewel het beheer ervan vaak een uitdaging lijkt te zijn waarbij de volgende vragen moeten worden gesteld:

- (i) Hoe breed moet de boomstrook zijn?
- (ii) Hoe kan ik deze zone het best beheren?

De boomstrook in silvoculturele praktijken kan op vele manieren worden beheerd en is afhankelijk van het hoofddoel van de bomen, het vegetatietype van de boomstrook, de beschikbare machines en de hoeveelheid tijd die men kan of wil spenderen.

Een optie om de boomstrook te beheren is de inzaai van een groenbemestermengsel. Daarnaast worden hier hazelnootstruiken tussen de bomen geplant.

Bert Reubens - Consortium Agroforestry Vlaanderen

Hakhout met korte omlooptijd (hazelaar) op een agroforestrybedrijf in Wakelens.

Victoria Nelissen - Consortium Agroforestry Vlaanderen

HOE WORDT DE UITDAGING AANGEPAKT

Een scala aan mogelijkheden om de boomstrook te beheren

Er bestaan heel wat mogelijkheden om de boomstrook te beheren:

- Maaien om de vegetatie van de boomstrook te controleren.
- Een strook kale grond onder de boomkruin houden.
- Grassen en onkruid onderdrukken met mulchmateriaal.
- Groenbedekkers of een bloemenmix inzaaien.
- In de boomstrook kan ook hakhout met korte omlooptijd, bessen of hazelnootstruiken worden verbouwd, of kunnen alternatieve gewassen zoals kruiden, bloemen, of meerjarige gewassen worden geïntroduceerd.

Over het algemeen wordt een breedte aanbevolen van ten

minste 2 m (1 m aan elke kant van de bomen). Wil je de strook echter mechanisch beheren, dan is het aan te raden om toch minstens een breedte van 2 m aan weerszijden van de boom aan te houden. Die breedte kan worden aangepast naarmate de bomen ouder worden, maar als de breedte na vijf jaar wordt verkleind door bijvoorbeeld een halve meter dichter bij de bomen te ploegen, kan deze beschadiging van de wortels nefast zijn voor de groei en gezondheid van de bomen. Anderzijds is het raadzaam om de strook na een paar jaar te verbreden, om bijvoorbeeld gemakkelijker fruit te kunnen oogsten.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Sleutelwoorden: biodiversiteit; productiviteit; efficiëntie; alley cropping; silvocultureel

eurafagroforestry.eu/afinet

- Het beheer van de boomstrook varieert naargelang het hoofddoel van de bomen, het vegetatietype in de boomstrook, de beschikbare machines en de tijd die men eraan kan besteden.
- Maaien, een kale strook onderhouden, mulch gebruiken, een groenbemestermengsel inzaaien, of hakhout met korte omlooptijd, bessen, enz. behoren tot de mogelijkheden.
- Over het algemeen wordt een breedte van minstens 2 m aanbevolen.

De zone onder de walnootbomen wordt vrijgehouden van vegetatie om de notenooft en andere activiteiten, zoals de bemesting van de bomen, te vergemakkelijken.

Bert Reubens - Consortium Agroforestry Vlaanderen

MEER INFORMATIE

Meer informatie over het beheer van de boomstrook in agroforestry-systemen is te vinden op <https://www.agroforestryvlaanderen.be/NL/Kennisloket/Praktischeaanpak/Beheer/beheerboomstrook/tabid/9437/language/nl-BE/Default.aspx>

BERT REUBENS

Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO, België)
bert.reubens@ilvo.vlaanderen.be

Content editor: María Rosa Mosquera-Losada (USC)

31 OKTOBER 2018

Deze folder is ontwikkeld in het kader van het AFINET-project. De auteur werkte op grond van de best beschikbare informatie en noch de auteur, noch de EU zijn aansprakelijk voor geleden verlies, schade of letsels dat direct of indirect voortvloeit uit het verslag.

Beoordeel de haalbaarheid van elke optie

Als de boomstrook niet wordt onderhouden, dan kunnen ongewenste planten de kop opsteken, die zich vervolgens over de akkers kunnen verspreiden. Bovendien kan ongecontroleerde groei van grassen en kruiden de groei van de bomen afremmen.

Door de boomstrook te maaien vóór de zaadzetting van de vegetatie, kan je de verspreiding van onkruid in het veld beperken. Voorzichtigheid is hier echter bij geboden om boomschade te voorkomen en vaak zullen wortelstokonkruiden op deze manier onvoldoende bestreden kunnen worden.

Een vegetatievrije strook onder de boomspiegel kan voordelig zijn voor de oogst van fruit of noten en vergemakkelijkt andere activiteiten, zoals het bemesten van de bomen.

Een andere optie is om het gras en de kruiden in de boomstrook te beheersen door mulchmateriaal te gebruiken. Er zijn veel mogelijkheden: houtsnippers, kokosnoot/hennep/miscanthusvezel, cacaoschelpen, bioplastics, geotextiel, enz. Elk soort materiaal heeft zijn eigen voor- en nadelen, maar het gebruik ervan is vaak duur, beperkt in levensduur en vrij arbeidsintensief. Het verhoogt echter wel de organische stof en de vruchtbaarheid van de bodem en houdt de temperatuur en de vochtigheidsgraad op peil voor de boomgroei als deze rond de boom worden aangebracht. Daarnaast zullen de bijkomende ecologische voordelen van vegetatie in de boomstrook, zoals het creëren van voedsel en een habitat voor nuttige biodiversiteit (bestuiving en natuurlijke plaagbestrijding) en andere dieren, op korte termijn ontbreken.

Om de groei van onkruid te onderdrukken en een habitat te creëren voor nuttige biodiversiteit, zou een mix van groenbedekkers (grassoorten en vlinderbloemigen) kunnen worden gezaaid. Door de concurrentie voor water in de bovenste laag van de bodem worden de boomwortels gedwongen om onder de wortelzone van het gewas te groeien, zo zijn ze ook beter verankerd. Op die manier wordt verwacht dat er in de toekomst minder concurrentie voor water is tussen het gewas en de bomen. Een bloemenstrook onder de bomen zou dienen als voedselbron voor nuttige insecten. De praktijkervaring leert echter dat het niet eenvoudig is om een bloemenstrook aan te leggen en te beheren in een bomenrij en dat ongewenste grassen na enkele jaren onvermijdelijk gaan domineren.

De boomstrook kan ook productief ingevuld worden door hakhout met korte omlooptijd, bessen of hazelnootstruiken te planten of alternatieve gewassen als kruiden, bloemen of vaste gewassen zoals artisjok, rabarber, paddestoelen, enz. te telen.